

EU vil bruke pisk for å sikre renere vann

Av Robert Tarasz, daglig leder i Mivanor

I denne debattspalten åpner redaksjonskomiteen for innsendte kronikker og andre meningsytringer om vannrelaterte tema som har aktualitet. Formålet er å skape et rom for saklige meningsutvekslinger om aktuelle tema som er relevante for vannforvaltningen, eller oppfølging av tidligere publisert stoff i VANN. Innsende innlegg vurderes i forhold til «Vær Varsom-plakaten» og «Redaktørplakaten».

Avløpsdirektivet og industriutslippsdirektivet (IED) revideres. Mange bransjer bør forberede seg på strengere krav, og sannsynligvis også strengere sanksjoner for å ikke møte dem.

I Norge er bedrifter med utslipp til vann allerede underlagt en rekke krav, hvor de viktigste, foruten Forurensingsloven og Vannforskriften kan sies å være Industriutslippsdirektivet (IED) og Avløpsdirektivet.

Begge disse revideres i disse dager, med et mål om at direktivene og regelverket skal bli mer samkjørt. Det er et uttalt mål at direktivene og forslagene i dem skjerpes for å bidra til mindre utslipp til vann, spesielt av farlige stoffer og tungmetaller.

For: EU mener at tidligere regelverk ikke har sørget for god nok rensing av vann i medlemslandene. Revisjonen, på lik linje med BAT-kravene, ønsker at industrien skal bruke sine investeringer til å velge, og bidra til å videreutvikle, gode renseløsninger for framtiden. Et delmål er at kravene skal fremskynde teknologi som er bra for klima og miljø – som også bidrar til mindre ressursbruk for eksempel i form av vann og energi.

EU er kort fortalt ikke fornøyd med industriens utslipp, og mener det må gjøres mer for å

forhindre forurensning, særlig til vann. Forslaget til revisjon av IED fra 2022 sier:

«IED har betydelig redusert utslipp av forurensninger til luft, i mindre grad, vannutslipp.»

Forslaget til revidert direktiv legger opp til at rensekravene til vann må ytterligere skjerpes for enkelte næringer, og samkjøres med avløpsdirektivet.

Ifølge Miljødirektoratet er et av forslagene at næringer som allerede er omfattet av IED må implementere lokal rensing, og selv må rense der det kanskje ikke er pålagt i dag, men hvor det tas hånd om av de kommunale rensenanleggene før vannet slippes ut til den endelige mottakeren.

De må altså rense vannet de skal sende til rensing, for å sørge for at sluttresultatet er så rent vann som mulig.

Bakgrunnen er blant annet at enkelte aktører, som kommunale rensenanlegg, har signalisert at vannet de mottar er for forurenset. Dette gjør det vanskelig for dem å selv nå de endelige grenseverdiene som fastsettes før vannet slippes ut til endelig resipient, eller mottaker, som ofte er i havet, en elv eller en fjord.

Det kan virke greit nok, og det er til en viss grad også en varslet utvikling, men en ny utfordring melder seg når man ser at etterslepet i

vannrensingen allerede er betydelig. Rådgivende Ingeniørers Forening (RIF) [konkluderer i sin State of the Nation-rapport for 2021](#) med at mange anlegg ikke tilfredsstillende renskravene de har i sine utslippstillatelser fra Statsforvalteren og varsler en «betydelig økning i innsats» og investeringer. Norsk Vanns [rapport bedre VANN fra 2021](#) forteller at 27% av innbyggere i Norge tilknyttes renselanlegg med mangelfull eller dårlig overholdelse av renskrav.

Seksjonsleder hos Statsforvalteren i Oslo og Viken, Heidi Sundt Skålevåg, [sa til Kommunal Rapport for ett år siden](#) «vi har somlet med avløpsrensingen i Norge», og slår fast at vi er vel 17 år på overtid med å innfri krav fra 2005.

I det private har vi også sett et etterslep. Mengden miljøkrav på ulike fronter, pandemien og Ukraina-krigen er noen av faktorene som har gjort investeringsviljen i renseløsninger lavere de siste årene.

Allerede i desember i år møtes en rekke bransjer, deriblant næringsmiddelindustri, bryggerier, enkelte deponier og lakseslakterier med nye krav om langt mer omfattende vannrensing - stilt i *forrige* Industriutslippsdirektiv, som gir fire år på implementering.

Inntrykket er at mange er langt unna mål, og eksempelvis har mange lakseslakterier søkt Statsforvalteren om unntak fra de nye kravene med bakgrunn i høye kostnader og lang leveringstid på renseløsninger. Sjømat Norge har tatt Klima- og miljødepartementet til ESA fordi de mener kravene er urimelige.

Går vi tilbake til Avløpsdirektivet, så slår norske myndigheter fast at:

«Norge har et betydelig etterslep av gjennomføringen av dagens avløpsdirektiv [...]

Miljødirektoratet ser det som svært vanskelig å oppfylle alle direktivets krav over alt innenfor foreslåtte frister.»

Det totale trykket av miljøkrav bør løfte fram spørsmålet om offentlige så vel som private virksomheter er forberedte på nye, skjerpede renskrav?

Også vi tror at steget opp mot enda strengere krav vil være tungt, og vanskelig. I et innlegg på det årlige IED-seminaret til NFFA, sier Gunnar Grini, fagsjef for ytre miljø og bransjesjef for gjenvinning i Norsk industri at «det er vel nå egentlig ingen som klarer å følge med på alt som kommer lengre.»

EU-dokumentene understreker at det ofte vil være behov for flere rensetrinn, og at man på sikt også må begynne å forberede seg på rensing av nye stoffer som mikroplast og PFAS.

Dette bør ikke skremme industriaktører fra å sette i gang med rensing fordi det oppleves som for omfattende – men heller fungere som et insentiv til å komme raskere i gang med å komme seg foran kravene. Kommunene bør være delaktige i og spille på lag med de private virksomhetene, og se på ulike måter å samarbeide om, og belønne bedre lokale rensing, som jo fører til mindre belastning på de kommunale anleggene.

Oppfordringen vår er derfor at flere bør begynne prosessen med å undersøke forskjellige løsninger, selv om de konkrete kravene og sanksjonene ikke er implementert ennå.

Jo tidligere man kommer i gang med å se på hvordan man kan forbedre sin egen renseløsning, desto mer rustet vil man være til å møte både de nevnte, og framtidige, miljøkrav fra EU.